

ПОТЬОМКІНА М. Є.,
здобувач кафедри господарського
права та процесу
(Національний університет
«Одеська юридична академія»)

УДК 346.7:(351.864:623)(477)

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З УПРАВЛІННЯМ ОБ'ЄКТАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ В ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано питання щодо правового регулювання управління об'єктами державної власності за законодавством України, розкрито особливості управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі України на прикладі суб'єктів господарювання, що входять до складу Державного концерну «Укроборонпром», запропоновано зміни до чинного законодавства.

Ключові слова: оборонно-промисловий комплекс України, управління об'єктами державної власності, орган управління, державний концерн, об'єкти та суб'єкти управління державної власності в оборонно-промисловому комплексі.

В статье проанализированы вопросы правового регулирования управления объектами государственной собственности по законодательству Украины, раскрыты особенности управления объектами государственной собственности в оборонно-промышленном комплексе Украины на примере субъектов хозяйствования, которые входят в состав Государственного концерна «Укроборонпром», предложены изменения в действующее законодательство.

Ключевые слова: оборонно-промышленный комплекс Украины, управление объектами государственной собственности, орган управления, Государственный концерн, объекты и субъекты управления государственной собственностью в оборонно-промышленном комплексе.

The article analyzes the issues of legal regulation of the management of state property under the legislation of Ukraine, the peculiarities of managing objects of state property in the defense-industrial complex of Ukraine are disclosed, with the example of economic entities that are part of the State Concern “Ukroboronprom”, and amendments are proposed to the current legislation.

Key words: defense-industrial complex of Ukraine, management of state property objects, management body, state concern, objects and subjects of state property management in the defense-industrial complex.

Вступ. Питання функціонування суб'єктів господарювання оборонної промисловості в Україні стало доволі актуальним за останні кілька років. Між тим, наукові дослідження питань організації, діяльності та особливостей, пов'язаних з управлінням об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі України, не отримали широкої дискусії, а комплексні дослідження у цьому напрямі майже відсутні.

У пропонованій статті проаналізовано загальні аспекти правового регулювання управління об'єктами державної власності в Україні, розкриті особливості управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі в розрізі Державного концерну

«Укроборонпром» та суб'єктів господарювання, що входять до його складу, висвітлено низку проблемних питань практичного спрямування та запропоновано вдосконалення чинного законодавства з окресленої проблематики.

Оборонна промисловість є однією з розвинутих та найприбутковіших галузей економіки України, а мережа підприємств розгалуженою зі специфікою господарювання, що знаходить свій прояв у питаннях управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі та має особливий механізм правового регулювання. При цьому в процесі своєї господарської діяльності підприємства зустрічаються з багатьма проблемами, що пов'язані саме з недоліками в чинному законодавстві, недостатньому врегулюванні нормативними актами того чи іншого питання та колізіями, що виникають між загальними та спеціальними нормами, які регулюють господарську діяльність підприємств оборонно-промислового комплексу України. Іноді відповідна норма може бути відсутньою, тоді необхідно застосовувати аналогію, адже неправильне прийняття рішень може спричинити суттєві наслідки, адже державне регулювання в цій сфері є надто суворим.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження, аналіз теоретичних та практичних аспектів управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі України з урахуванням особливостей управління та розпорядження державним майном у Державному концерні «Укроборонпром».

Результати дослідження. З метою вдосконалення державного управління оборонно-промисловим комплексом України, забезпечення структурної перебудови відповідних галузей промисловості, ефективного їх функціонування і розвитку та відповідно до п. 17 ч. 1 ст. 106 Конституції України [1], на часткову зміну п. 8 ст. 7 Указу Президента України від 9 грудня 2010 р. № 1085 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» [2], керуючись Конституцією України, своїм указом від 28 грудня 2010 р. № 1245/2010 «Про заходи з підвищення ефективності діяльності оборонно-промислового комплексу України» [3], Президент України доручив Кабінету Міністрів України здійснити до 10 січня 2011 р. заходи щодо створення державного господарського об'єднання «Укроборонпром» із державних підприємств, які провадять господарську діяльність у сфері розроблення, виготовлення, реалізації, ремонту, модернізації та утилізації озброєння, військової і спеціальної техніки та боєприпасів і беруть участь у військово-технічному співробітництві з іноземними державами.

Такі дії органів державної влади були спричинені необхідністю впорядкування великої кількості державних підприємств оборонно-промислового комплексу (далі – ОПК) України, встановлення контролю за їх господарською діяльністю та державним майном, яким вони наділені, а також чіткого розмежування функцій суб'єктів управління та їх повноважень.

Враховуючи, що воєнна промисловість на території України залишилася країні у спадок від СРСР, значна кількість суб'єктів господарювання, предметом діяльності яких є виробництво зброї, боєприпасів, військової та спеціальної техніки та які були утворені у середині ХХ ст., продовжують працювати й надалі, а їх продукція користується великим попитом як в Україні, так і за кордоном.

29 грудня 2010 р. Кабінетом Міністрів України, відповідно до повноважень, наданих йому ст. 119 ГК України від 16.01.2003 р. [4], ч. 1 ст. 24 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» від 07.10.2010 р. (втратив чинність на підставі Закону України від 27.02.2014 р.) [5], п. 5) ч. 2 ст. 5 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» від 21.09.2006 р. [6], було прийнято постанову «Про утворення Державного концерну «Укроборонпром» № 1221 (далі – Постанова № 1221) [7]. Зазначеним документом було постановлено: «З метою підвищення ефективності функціонування державних підприємств, які провадять господарську діяльність у сфері розроблення, виготовлення, реалізації, ремонту, модернізації та утилізації озброєння, військової і спеціальної техніки та боєприпасів і беруть участь у військово-технічному співробітництві з іноземними державами, утворити Державний концерн «Укроборонпром» зі включенням до його складу державних підприємств згідно з додатком до Постанови № 1221 та встановлено двомісячний строк для розроблення Статуту Концерну та тримісячний строк для його державної реєстрації [7]. Насправді, Статут Дер-

жавного концерну «Укроборонпром» було затверджено Кабінетом Міністрів України лише 31 серпня 2011 р. Постановою «Деякі питання Державного концерну «Укроборонпром» № 993 [8], а державну реєстрацію проведено згідно з вимогами ГК України [4], ЦК України від 16.01.2003 р. [9], Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» від 15.05.2003 р. [10] в загальному порядку.

Вважаємо, що значний розрив у часі між прийняттям рішення про утворення Державного концерну «Укроборонпром» та дійсним моментом його створення, був спричинений відсутністю на день прийняття Кабінетом міністрів України Постанови № 1221 [7] у грудні 2010 р. належного спеціального законодавства з цього питання. Адже на той час, відповідно до ст. 2 Закону України «Про управління об'єктами державної власності», законодавство про управління об'єктами державної власності складалося із вказаного закону, ГК України, Закону України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 р., інших законів України, якими можуть бути встановлені особливості управління окремими об'єктами державної власності або їх видами, та інших нормативно-правових актів із питань управління об'єктами державної власності [6]. Разом із тим законодавчого акта, який би встановлював особливості та правові основи управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі, не існувало.

Таким законодавчим актом став Закон України «Про особливості управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі», що був прийнятий 16 червня 2011 р. [11]. Фактично, Статут Державного концерну «Укроборонпром» розроблено відповідно до зазначеного закону, а основні положення щодо його юридичного статусу, повноважень тощо перенесені до тексту установчого документу Концерну [8].

Нині обидва з вищевказаних законів діють, при чому Закон України «Про особливості управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі» від 16.06.2011 р. (далі – ЗУ «Про особливості в ОПК») визначає особливості та правові основи управління об'єктами державної власності саме в оборонно-промисловому комплексі [11], а Закон України «Про управління об'єктами державної власності» від 21.09.2006 р. [6] визначає загальні правові основи управління об'єктами державної власності для всіх галузей економіки.

Так, ч. 2 ст. 3 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» чітко встановлює, що особливості управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі встановлюються Законом України «Про особливості в ОПК», але норми про те, що Закон України «Про управління об'єктами державної власності» для ОПК не діє, не містить. У свою чергу, ч. 1 ст. 8 Прикінцевих положень спеціального закону встановлено: «Законодавчі та інші нормативно-правові акти, прийняті до набрання чинності цим Законом, застосовуються у частині, що не суперечить цьому Закону» [11; 6]. Тому норми обох зазначених законів застосовуються в діяльності суб'єктів, які провадять господарську діяльність у сфері оборонно-промислового комплексу, зокрема Державного концерну «Укроборонпром» та підприємств, що входять до його складу. При цьому часто у зазначеного кола суб'єктів виникають спірні питання щодо правильного тлумачення та застосування норм описаних нормативно-правових актів у тому чи іншому випадку. Зазначене пов'язане зі складністю у розмежуванні повноважень самого Концерну та органів державної влади щодо підконтрольних їм суб'єктів.

Здійснивши детальний аналіз основних положень Закону України «Про особливості в ОПК», порівняно з положеннями Закону України «Про управління об'єктами державної власності» та ГК України, отримали цікаві результати, що дало змогу з'ясувати сутність поняття «управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі», яким користується законодавець.

Ст. 2 Закону України «Про особливості в ОПК» зазначено вичерпний *перелік об'єктів управління державної власності в оборонно-промисловому комплексі*, а саме: майно державних підприємств оборонно-промислового комплексу, зокрема казенних підприємств, які входять до складу ДК «Укроборонпром»; майно, передане в установленому порядку ДК «Укроборонпром»; пакети акцій, що належать державі у статутних капіталах акціонер-

них товариств, що провадять діяльність в оборонно-промисловому комплексі, та передані в установленому порядку в управління Державного концерну «Укроборонпром» [11].

Оскільки зазначений закон не містить визначення поняття «майно», яке використовується в ньому, вважаємо за необхідне роз'яснити, що саме розуміє законодавець у такому разі під «об'єктами управління державної власності в ОПК», звернувшись до ГК України та Закону України «Про управління об'єктами державної власності».

Згідно зі ст. 139 ГК України, *майном у сфері господарювання* визнається сукупність речей та інших цінностей (включаючи нематеріальні активи), які мають вартісне визначення, виробляються чи використовуються у діяльності суб'єктів господарювання та відображаються в їх балансі або враховуються в інших передбачених законом формах обліку майна цих суб'єктів. Залежно від економічної форми, якої набуває майно у процесі здійснення господарської діяльності, майнові цінності належать до основних фондів, оборотних засобів, коштів, товарів, цінних паперів [4]. Особливості правового режиму державного майна у сфері господарювання встановлені ст. 141 ГК України. Згідно з положеннями ч. 1 ст. 141 ГК України, до державного майна у сфері господарювання належать цілісні майнові комплекси державних підприємств або їх структурних підрозділів, нерухоме майно, інше індивідуально визначене майно державних підприємств, акції (частки, паї) держави у майні суб'єктів господарювання різних форм власності, а також майно, закріплене за державними установами і організаціями з метою здійснення необхідної господарської діяльності, та майно, передане в безоплатне користування самоврядним установам і організаціям або в оренду для використання його у господарській діяльності. Держава через уповноважені органи державної влади здійснює права власника також щодо об'єктів права власності українського народу, зазначених у ч. 1 ст. 148 ГК України [4].

Законом України «Про управління об'єктами державної власності» до об'єктів управління державної власності законодавець відніс: майно, яке передане казенним підприємствам в оперативне управління; майно, яке передане державним комерційним підприємствам, установам та організаціям; майно, яке передане державним господарським об'єднанням; корпоративні права, що належать державі у статутних капіталах господарських організацій; державне майно, передане в оренду, лізинг, концесію; державне майно, що перебуває на балансі господарських організацій і не увійшло до їх статутних капіталів або залишилося після ліквідації підприємств та організацій; безхазяйне та конфісковане майно, що переходить у державну власність за рішенням суду тощо [6].

Варто зауважити, що існує неоднозначне тлумачення чинним законодавством України складу оборонно-промислового комплексу України та нечітке розмежування статусу й функцій органів управління державним майном у сфері оборонно-промислового комплексу. Це твердження впливає з наведеного нижче.

З огляду на саму назву та норми Закону України «Про особливості в ОПК», можна припустити, що Державний концерн «Укроборонпром» разом із підконтрольними йому суб'єктами господарювання уособлює весь ОПК України. Адже в преамбулі досліджуваного нормативно-правового акту встановлено: «Цей Закон визначає особливості та правові основи управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі». Метою Закону є визначення особливостей управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі, шляхів підвищення ефективності функціонування підприємств оборонно-промислового комплексу та забезпечення здійснення контролю за їх діяльністю [6]. Крім того, згідно зі ст. 4 ЗУ «Про особливості в ОПК», Державний концерн «Укроборонпром» є уповноваженим суб'єктом господарювання з управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі [6].

Враховуючи, що, крім Державного концерну «Укроборонпром», у сфері оборонної промисловості нашої країни працюють й інші суб'єкти господарювання та їх об'єднання, відмінністю яких є підпорядкування різним органам державної влади (Міноборони України, МВС України, Кабінет міністрів України), а спільним є спрямування їх діяльності на реалізацію державної політики в сфері оборонно-промислового комплексу. При цьому продукція деяких з них є товарами подвійного використання (такими є Державний концерн «Укроборонпром», концерни

«Бронетехніка України», «Авіавоснремонт», «Техвоєнсєрвіс», Казенне підприємство «Науково-виробниче об'єднання «Форт» Міністерства внутрішніх справ України», Базовий центр критичних технологій «Мікротек», Державне підприємство спеціального приладобудування «Арсенал», Державне конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля, Виробниче об'єднання «Південний машинобудівний завод», АТ «Мотор Січ»), ми дійшли висновку, що ЗУ «Про особливості в ОПК» у поточній редакції встановлює законодавчу основу для регулювання правовідносин в сфері управління об'єктами державної власності виключно для ДК «Укроборонпром» та підконтрольних йому суб'єктів господарювання [6]. Оскільки нині інших нормативних актів із досліджуваного питання немає, виходить, що інші суб'єкти, які ведуть господарську діяльність у галузі оборонно-промислового комплексу України, мають керуватися виключно загальним законодавством, норми якого регулюють діяльність суб'єктів господарювання, власником яких виступає держава, та не застосовувати зазначений спеціальний закон.

Відповідно, Державний концерн «Укроборонпром» є юридичною особою державної форми власності, за організаційно-правовою формою – господарським об'єднанням, що діє відповідно до Статуту. Цікавим фактом є те, що п.п. 3) п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України № 1221 «Про утворення Державного концерну «Укроборонпром» було доручено Міністерству економічного розвитку і торгівлі, Державному агентству з управління державними корпоративними правами та майном, Державній компанії «Укрспецекспорт» забезпечити погодження утворення Концерну з Антимонопольним комітетом в установленому законодавством про захист економічної конкуренції порядку [7]. Разом із тим згоду Антимонопольного комітету України на створення Концерну, згідно з вимогами ч. 2 ст. 40 ГК України, Закону України «Про захист економічної конкуренції», одержано не було [4; 12]. При цьому законодавство України порушено не було. Адже ст. 8 Закону України «Про особливості в ОПК» встановлено, що рішення про утворення Концерну та Статут Концерну не потребують погодження з Антимонопольним комітетом України [11].

Державні підприємства, що включені до складу Концерну, згідно зі ст. 121 ГК України та Статуту об'єднання, іменуються його Учасниками.

Статут ДК «Укроборонпром» визначає юридичний статус об'єднання та, зокрема, встановлює, що Концерн:

- має відокремлене майно, самостійний баланс, рахунки в установах банків, знак для товарів і послуг, логотип, печатки та штампи зі своїм найменуванням і зображенням логотипу та бланки;

- діє на принципах повної господарської самостійності та самоокупності, несе відповідальність за результати своєї господарської діяльності та виконання зобов'язань. Концерн відповідає за своїми зобов'язаннями належним йому майном, на яке, згідно із законодавством, може бути звернено стягнення;

- не несе відповідальності за зобов'язаннями його учасників, а учасники не несуть відповідальності за зобов'язаннями Концерну;

- Держава не несе відповідальності за зобов'язаннями Концерну, а Концерн не відповідає за зобов'язаннями держави [8].

Зі значного обсягу прав Концерну, що закріплені у його Статуті, наводимо основні, які найбільш відображають специфіку діяльності:

- утворювати підприємства, зокрема, спільні, засновані на державній власності, приймати рішення щодо їх реорганізації та ліквідації;

- здійснювати в установленому порядку управління корпоративними правами держави стосовно пакетів акцій, що належать державі у статутному капіталі акціонерних товариств та передані в управління Концерну;

- проводити емісію власних цінних паперів та приймати відповідно до законодавства рішення про емісію цінних паперів учасників Концерну;

- забезпечувати в установленому законом порядку ефективне управління об'єктами майнового комплексу учасників Концерну з метою реалізації прав держави як власника таких об'єктів;

– приймати в установленому порядку рішення щодо передачі об'єктів державної власності від одного учасника Концерну до іншого;

– здійснювати контроль за виконанням учасниками Концерну вимог Статуту, внутрішніх документів Концерну, рішень органів управління Концерну [8].

Хоча Державний концерн «Укроборонпром» і не є центральним органом виконавчої влади, а визначений законодавцем у ст. 4 Закону України «Про особливості в ОПК» як уповноважений суб'єкт господарювання з управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі [6], фактично на нього покладено повноваження, завдання та функції, схожі на тих, якими наділені центральні органи виконавчої влади у відповідних галузях, в яких вони є уповноваженими органами управління відповідно до закону.

Так, наприклад, одним із таких органів є Державне космічне агентство України (далі – ДКА). ДКА України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України, входить до системи органів виконавчої влади, є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у сфері космічної діяльності. ДКА України у своїй діяльності керується Конституцією і законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства України, а також дорученнями Президента України, та діє відповідно до Положення про нього, затв. Указом Президента України від 8 квітня 2011 р. № 442/2011 [13].

Викладене свідчить про наявність актуальної проблеми недостатнього та нечіткого правового регулювання управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі. У процесі своєї діяльності суб'єкти господарювання оборонно-промислового комплексу України мають складнощі, пов'язані або з недоліками у чинному законодавстві, або з відсутністю взагалі правової норми, або колізіями, що виникають між загальними та спеціальними нормами актів, які регулюють діяльність суб'єктів господарювання оборонно-промислового комплексу України.

Враховуючи вищевикладене, пропонуємо внести зміни до чинного законодавства у сфері питань, а саме:

1. Надати офіційне тлумачення та чітке визначення законодавцем понять «оборонно-промисловий комплекс України», «управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі», «об'єкти управління державної власності в оборонно-промисловому комплексі» та інших, що мають суттєве значення в розрізі досліджуваної теми.

1.1. Внести зміни до Закону України «Про особливості управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі» та/або прийняти інший нормативно-правовий акт рівня закону, яким було б встановлено особливості правового регулювання діяльності всіх суб'єктів, які складають ОПК України з чітким розмежуванням повноважень та функцій органів управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі України.

Зокрема, ст. 2 згадуваного закону [6] варто замінити на назву закону «Об'єкти управління державної власності в оборонно-промисловому комплексі» пропонуємо викласти в такій редакції:

«1. До об'єктів управління державної власності в оборонно-промисловому комплексі належать:

– майно державних підприємств оборонно-промислового комплексу, в тому числі казенних та підприємств, які входять до складу Державного концерну «Укроборонпром» та інших суб'єктів управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі;

– майно, передане в установленому порядку Державному концерну «Укроборонпром» та іншим суб'єктам господарювання оборонно-промислового комплексу;

– пакети акцій, що належать державі в статутних капіталах акціонерних товариств, що провадять діяльність в оборонно-промисловому комплексі, зокрема тих, що передані в установленому порядку в управління Державного концерну «Укроборонпром».

Пропонуємо доповнити ст. 3 зазначеного закону та викласти її в такій редакції: «1. Суб'єктами управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі є Кабінет Міністрів України, Державний концерн «Укроборонпром», Міністерство оборони України, інші суб'єкти, визначені законом, перелік яких не є вичерпним».

Висновки. Таким чином, Державний концерн «Укроборонпром» є уповноваженим суб'єктом господарювання з управління майном державних підприємств оборонно-промислового комплексу, зокрема казенних підприємств, які входять до складу Концерну. До основних проблем *правового регулювання питання управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі України варто віднести:*

– відсутність чіткого визначення законодавцем понять «оборонно-промисловий комплекс України», «управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі», «об'єкти управління державної власності в оборонно-промисловому комплексі», «суб'єкти управління державної власності в оборонно-промисловому комплексі» та інших, що мають суттєве значення в розрізі досліджуваної теми;

– колізії норм загального та спеціального законодавства в сфері регулювання управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі України;

– відсутність низки підзаконних нормативних актів, що створювали б достатню правову базу для однозначного прийняття вірних рішень державними підприємствами та органами управління ними з питань розпорядження майном, що належить суб'єктам господарювання оборонно-промислового комплексу України.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : Указ Президента України від 09.12.2010 р. № 1085/2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/12584.html>.
3. Про заходи з підвищення ефективності діяльності оборонно-промислового комплексу України : Указ Президента України від 28.12.2010 р. № 1245/2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/ru/documents/12776.html>.
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page>.
5. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 07.10.2010 р. № 2591-VI (втратив чинність на підставі Закону № 794-VII від 27.02.2014 р.) станом на 29.10.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2591-17/page>.
6. Про управління об'єктами державної власності : Закон України від 21.09.2006 р. № 185-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/185-16/page>.
7. Про утворення Державного концерну "Укроборонпром": Постанова Кабінету міністрів України від 29.12.2010 р. № 1221 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1221-2010-%D0%BF>.
8. Деякі питання Державного концерну «Укроборонпром» : Постанова Кабінету Міністрів України від 31.08.2011 р. № 993 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/993-2011-%D0%BF>.
9. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
10. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців : Закон України від 15.05.2003 р. N 755-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.
11. Про особливості управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі : Закон України від 16.06.2011 р. № 3531-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3531-17>.
12. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.
13. Положення про Державне космічне агентство : Указ Президента України від 08.04.2011 р. № 442/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nkau.gov.ua/nsau/nkau.nsf/main3U/D447D090F609AAEDC3256BFB005D1867?OpenDocument&Lang=U>.

